

صنعت گاز کشور و فرصت‌های آن

"دنیا به ما وابسته است"

مصاحبه اختصاصی ماهنامه «اقتصاد ایران»، با آقای صفرخلیل ارجمندی، معاون گسترش پروژه‌های صنعتی سازمان گسترش و نوسازی صنایع

اقتصاد ایران: به نظر جنابعالی در حال حاضر بازار گاز دنیا چه وضعیتی دارد و کشورمان در چه جایگاهی قرار گرفته است؟

امروز زمانی است که بازار جهانی و منسجم گازی در حال شکل گرفتن است؛ بازاری که در گذشته نزدیک از ذغالسنگ پیشی گرفت و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۵۰ بازار نفت را هم پشت سر گذارد. در این میان، نقش دولت‌ها در توسعه بازارهای گازی - خصوصاً گاز طبیعی - به شدت دستخوش تغییر و تحول بوده است. در واقع، دولت‌ها از تأمین‌کننده مستقیم سرمایه و احداث زیرساخت‌ها، به تسهیل‌کنندگان بازارهای جهانی تبدیل شده‌اند و این به معنی افزایش توجه به امنیت عرضه است. به علاوه، پروژه‌های گازی همچون پروژه‌های نفتی به شدت سرمایه‌بر هستند و اتفاقاً قوی‌ترین ذخایر گازی در کشورهایی قرار دارند که جذابیتی برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی آن کشورها وجود ندارد، چرا که بازار مصرف در جای دیگری است. لذا دولت‌ها در این عرصه نقشی کلیدی دارند. با آن که کشور ما یکی از غنی‌ترین کشورهای لحاظ ذخایر گازی محسوب می‌شود، اما عمده مصارف این حامل انرژی در کشورهایی مثل چین، کره و ژاپن صورت می‌گیرد. اشاره به این نکته هم ضروری است که ماهیت سرمایه‌گذاری در بخش گاز، بلند مدت است، یعنی بعد از گذشت حدود ۵ سال، بازگشت سرمایه آغاز می‌شود و این باعث می‌شود تا چنین سرمایه‌گذاری برای بخش خصوصی داخلی جذاب نباشد. صادرکنندگان عمده گاز در دنیا کشورهایی هستند که علاوه بر داشتن منابع گازی فراوان و موقعیت مناسب جغرافیایی، شرایط مطلوبی را برای جذب سرمایه‌گذاران فراهم کرده‌اند. به طور کلی بازیگران آینده بازار گازی جهان ۴ گروه هستند: کشورهای دارای ذخایر گازی که ما هم جزو آنها هستیم، صاحبان تکنولوژی تولید، فرآوری و انتقال، کشورهای که امکان و توانایی تبدیل گاز به مایع (LNG) را دارند و در نهایت، گروه مصرف‌کنندگان.

به نظر بنده از سال ۲۰۵۰ گاز جایگزین نفت خواهد شد. ایران به عنوان دومین دارنده ذخایر گاز طبیعی جهان پس از روسیه، نقش بسیار ویژه‌ای در آینده بازار انرژی دنیا ایفا خواهد کرد. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که ما در ایران تا حدود ۲۰ سال دیگر گاز خواهیم داشت. علاوه بر این، کشور ما اقتصادی‌ترین، امن‌ترین و نزدیک‌ترین مسیر ترانزیت گاز به کشورهای منطقه و

این حامل انرژی تخصیص داده می‌شوند، متناسب با نیاز امروز نیستند و طبعاً پاسخگوی آینده هم نخواهند بود. البته کشور ما فرآیندهای ساخت، تولید، فرآوری و انتقال را تجربه کرده است که مؤید این مطلب، توسعه فازهای پارس جنوبی است، ولی باید اذعان داشت که بیش از این ارقام، باید در این مسیر سرمایه‌گذاری کرد.

اقتصاد ایران: تأثیر برخی عوامل خارجی همچون اعمال تحریم‌ها را بر صنعت گاز کشور چگونه ارزیابی می‌کنید؟

به نظر من بحث تحریم‌ها خیلی نمی‌تواند تأثیر جدی برای ایران داشته باشد، چرا که با توجه به رکود حاکم بر بخش صنایع جهان و همچنین تحولات حال و آینده دنیا، آنها نیازمند انرژی ما هستند. لذا همان‌طور که عرض کردم، باید به دنبال جذاب‌سازی سرمایه‌گذاری در این بخش باشیم. البته نمی‌توان به طور کل اثرات تحریم‌ها را نادیده گرفت. در خصوص تجهیزات، به خاطر عدم برخورداری صنایع کشور از تکنولوژی لازم، تحریم‌ها تأثیر منفی خود را نمایان ساخته‌اند، اما این به معنی توقف صنعت کشور نیست. امروز قدرت‌های نوظهور مثل کره و چین، شدیداً به انرژی وابسته‌اند و در این میان، همان‌گونه که گفتم ما هم جزو بازیگران آینده بازار انرژی هستیم. مشخصاً معتقدم همان‌گونه که ما برای رفع برخی نیازهایمان به دنیای خارج وابستگی داریم، آنها هم برای رفع نیازشان به انرژی به ما وابسته‌اند.

اقتصاد ایران: با توجه به مسایل موجود، پیش‌بینی شما برای صنعت گاز کشور چیست و سال ۸۹ را چگونه ارزیابی می‌نمایید؟

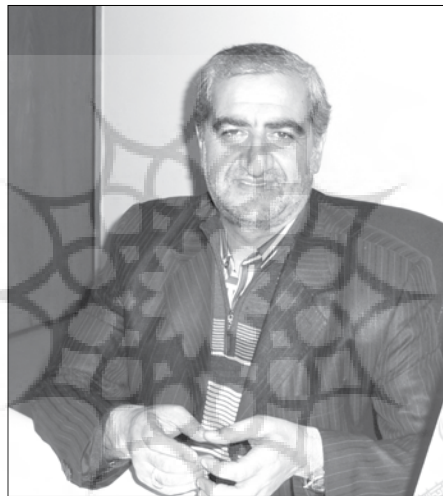
من چشم‌انداز مثبتی را در این خصوص متصور هستم، چرا که بحث‌های بین‌المللی در حال تبدیل شدن به همکاری‌های بین‌المللی هستند. در واقع هم ما و هم سایر کشورهای دنیا، چاره‌ای جز تعامل نداریم. از سوی دیگر آثار رکود جهانی در حال کم رنگ شدن است، لذا حرکت اقتصاد جهانی در مسیر رونق، موجب افزایش نیاز دنیا به انرژی و گسترش رقابت در بازارهای انرژی خواهد شد که نتیجه آن، افزایش درآمدهای نفتی و گازی ایران است. نکته حایز اهمیت آن است که ما باید درآمدهای مذکور را صرف توسعه کشور نماییم که به تبع آن، صنایع کشور هم دچار رونق خواهند شد.

در سال ۸۹ با اجرای صحیح آزادسازی پارانه‌ها، می‌توانیم با مصرف بهینه و افزایش بهره‌وری، حرکت به سمت توسعه را پویاتر کنیم.

اقتصاد ایران: متشکریم.

بازارهای جهانی، مخصوصاً اروپا است.

یکی از بحث‌های مهم در بازار حال و آینده گاز نیز بحث انتقال است. علیرغم سهم ۷۸ درصدی حال حاضر انتقال گاز از طریق خط لوله، با پیشرفت علم و تکنولوژی، انتقال گاز به صورت مایع مورد توجه برخی کشورها قرار گرفته است. تکنولوژی انتقال گاز با خط لوله به اوایل قرن بیستم میلادی برمی‌گردد و در واقع این شیوه جای خود را به حمل با کشتی به صورت LNG

خواهد داد. در حمل گاز به وسیله کشتی، دیگر مسایل ژئوپلیتیکی مطرح نیست که این مسأله در فضای کنونی دنیا بسیار پراهمیت است. علاوه بر LNG، تکنولوژی جدید دیگری هم به نام GTL مورد استفاده قرار می‌گیرد که در این حالت، گاز را ابتدا به هیدروکربن‌های مایع مثل بنزین تبدیل می‌کنند. این دو تکنولوژی به سرعت در حال توسعه هستند و در آینده اهمیت بسیار زیادی پیدا خواهند کرد و خوشبختانه سازمان گسترش در هر دو مورد سرمایه‌گذاری کرده است. به طور کلی، اقتصاد جهان وابسته به انرژی است و انرژی آینده دنیا گاز خواهد بود، لذا ایران باید بر روی این پتانسیل، سرمایه‌گذاری وسیعی انجام دهد.

اقتصاد ایران: با توجه به حرکت دنیا به سمت استفاده از تکنولوژی‌های جدید، اصلی‌ترین چالش صنعت گازی کشور چیست؟

مهمترین چالشی که کشور ما برای توسعه میادین گازی با آن روبرو است، بحث تأمین منابع مالی می‌باشد. در حال حاضر، منابعی که از سوی دولت برای توسعه